

2600

1938.

KRAKOWSKA KONGREGACYA KUPIECKA

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

RADY KONGREGACYI KUPIECKIEJ

za rok 1899.

W KRAKOWIE,

W DRUKARNI «CZASU» POD ZARZĄDEM JÓZEFA ŁAKOCIŃSKIEGO.

1900.

NAKŁADEM KRAKOWSKIEJ KONGREGACYI KUPIECKIEJ.

SPRAWOZDANIE

z czynności

Rady krakowskiej Kongregacyi kupieckiej

za rok 1899.

Ogólne Zgromadzenie w dniu 15 stycznia 1899 wybrało:

Starszym: WP. Henryka Schwarza, rad. ces.

Podstarszym: WP. Władysława Fischera.

Skarbnikiem: WP. Dra Henryka Szarskiego.

Radcami Kongregacyi:

WP. Fischera Jana.

WP. Porebskiego Augusta.

„ Grigara Ferdynanda

„ Schillera Leona.

„ Lenerta Franciszka.

„ Sobolewskiego Ignacego.

„ Mikuckiego Jerzego.

„ Suskiego Wiktora.

Urząd prefekta Archikonfraterni kupieckiej przy kościele św. Barbary spełnia stale W. P. Władysław Fischer, podstarszy Kongregacyi.

Zgromadzenie ogólne odbyło się jedno, posiedzeń Rady 8, posiedzeń komisji 3.

Do księgi uczniów wpisano 34 praktykantów, wyzwolono i wpisano w księgę pomocników handlowych 10, z tych 7 poddało się egzaminowi przed komisją Kongregacyi, reszta, wykazawszy się świadectwem ukończonej szkoły handlowej, od składania egzaminu uwolnioną została.

Z końcem roku 1898 było członków czynnych 73, uczestników 3, nieczynnych 4-ech. W ciągu roku 1899 ubyło: przez śmierć 1, wykreślono z powodów nieuiszczania wkładek i innych przyczyn 3-ech.

Ogólne Zgromadzenie przyjęło w roku 1899 w poczet członków czynnych następujących Pp.: 1) Jana Józefa Fischera syna Władysława, współwłaściciela firmy stuletniej „J. F. Fischer“.

2) Ludwika Lazara, współwl. i prokurzystę Domu ajencyjno-handlowego pod firmą: „Gustaw Lazar“.

3) Dra Adama Prażmowskiego, dyrektora Związku handl. dla Kółek roln. w Krakowie, członka Akad. Umiejęt.

4) Józefa Rohsecka, właściciela składu lamp Ditmara i wyrobów majolikowych.

5) Adolfa Ryglickiego, właściciela handlu kolonialnego i win.

Z końcem roku 1899 pozostaje członków czynnych 74, uczestników 3, nieczynnych 3, razem 80.

Ze spraw ważniejszych, jakimi Rada Kongregacyi zajmowała się lub jakie załatwiła, wymieniamy następujące:

Już w roku ubiegłym wspomniano w sprawozdaniu o akcyi Związku ogólnego austr. kupców w Wiedniu (Central-Verband d. österr. Handelstreibender) w sprawie zaprowadzenia obowiązkowego dowodu uzdolnienia (Befähigungsnachweis) w zawodzie kupieckim. Rada Kongregacyi przystąpiła do tej akcyi i zgłosiła pisemnie przyłączenie się do memoriału odnośnego, wręczonego Ministrowi handlu. Memoriał Kongregacyi w sprawie powyższej opracowali PP. Radey: Porębski, Schiller i Suski.

Na wniosek R. K. Porębskiego wniesiono do c. k. Prezydum Sądu krajowego przedstawienie, a raczej zażalenie, że egzekutorowie sądowi powołują taksatorów sądowych do czynności urzędowych w ostatniej chwili ustnie, nie zawiadamiając ich wcześniej o licytacyach sądowych. Gdy tak zaskoczeni rzeczoznawcy sądowi nie mogą w tej chwili zadośćuczynić żądaniu egzekutora sądowego, wzywa tenże na rzeczoznawców osoby w danym kierunku nie powołane, co spowodowało niejednokrotnie szkody zarówno dla egzekwowanych, jakoteż i wierzycieli. Prezydum c. k. Sądu krajowego reskryptem do L. 1980 praes z dnia 21 kwietnia 1899 przychyliło się do przedstawienia Kongregacyi i zarządziło, że organa wykonawcze rozpisując edykta licytacyjne równocześnie za dowodem doreczenia wysłać mają wezwanie dla znawcy i ten dowód przedłożyć przy protokóle licytacji; taksamo postępować mają egzekutorzy przy

sprzedażach z wolnej ręki lub w razie zarządzenia oszacowania przed licytacją.

Na wniosek R. K, p. Lenerta uchwaliła Rada przedstawić Magistratowi krakowskiemu konieczność urządzenia hali licytacyjnej odpowiednio do wymogów i celu, do jakiego ma służyć, gdyż obecna szata ze wszech stron otwarta nie odpowiada ani celowi ani nazwie hali licytacyjnej. Przedmioty na licytacją wystawione narażone są na uszkodzenie nie mają należytego zamknięcia i żadną miarą szopa ta użyć się nie da do urządzania wysprzedaży kupieckich lub też sprzedaży z wolnej ręki. Nadto brak składu czyli magazynu do chwilowego przechowania przedmiotów uniemożliwia kupcom tutejszym korzystanie z tejże hali.

Na szesnaście żądań Świetnego Magistratu krakowskiego o wydanie opinii co do udzielenia zezwolenia na urządzenie wysprzedaży, w dwóch wypadkach wydała Kongregacya opinią nieprzychylną, a to z powodu, że petenci urządzić chcieli wysprzedaż fikcyjną, a więc mającą na celu wprost nieuczciwą konkurencyą. W obu wypadkach nie byli zaangażowani kupcy chrześcijańscy.

Ważną również sprawą jaką Rada rozpoczęła, było wniesienie podania do Rady miasta Krakowa o przywrócenie historycznego prawa zasiadania Kongregacyi na Ratuszu krakowskim i odzyskania jednej z sal ratuszowej dla obrad Kongregacyi, któraby nosiła jak ongi w starym Ratuszu miejskim nazwę Izby kupieckiej.

Od czasu zburzenia Ratusza miejskiego w Rynku koło r. 1824 Kongregacya obrady swoje odbywa w sali Arcybractwa Miłosierdzia i Banku Pobożnego aż do chwili obecnej, godziłoby się więc nietylko dla samej tradycyi historycznej, ale i ze względów na powagę naszej korporacyi, odzyskać dawne prawa, chociażby korzyści z tychże nie przekraczały granic znaczenia pamiątkowego. To też jest rzeczą prawie pewną, że Świetna Rada miasta Krakowa zrozumie nasze intencye, dążące do przywrócenia miastu jego dawnego charakteru narodowo-historycznego i w przyszłym

już może roku Kongregacya kupiecka starym obyczajem obradować będzie w Izbie kupieckiej na Ratuszu miejskim.

W myśl uchwały Rady oddano archiwalia Kongregacyi kupieckiej aż po rok 1848 w depozyt do miejskiego archiwum dawnych akt, gdzie nietylko, że będą dostępne dla badań naukowych, ale nadto znajdują tamże bezpieczne schronienie i opiekę. Lada i laska srebr. pozostają w Muzeum narod.

Ministerstwo handlu przez tutejszą Izbę handlową i przemysłową zasięgało opinii co do projektu zniesienia terminu wypowiedzenia pracy. Rada Kongregacyi zastanawiała się nad tą sprawą gruntownie i przyszła do przekonania, że zarówno dla pracodawców jakoteż i pracujących koniecznem jest zachowanie *status quo*, a mianowicie zachowanie nadal dotychczasowych przepisów lub prawa zwyczajowego jak w Krakowie, to jest terminu wypowiedzania pracy sześciotygodniowego i w tym duchu Kongregacya opinią do Izby handlowo-przemysłowej przesłała.

Kwestyonaryusz poufny Ministerstwa handlu z powodu zmiany traktatów cłowych z Niemcami, Włochami i projektowanego odgraniczenia cłowego z Węgarami, był przedmiotem dyskusyi w Radzie oraz w ankiecie *ad hoc* zwołanej, która uznała za najodpowiedniejsze, aby ze względu na różnorodne interesa członków Kongregacyi nie wypełniać kwestyonaryusza dla Stowarzyszeń przeznaczzonego, lecz ażeby każdy członek Kongregacyi wypełnił kwestyonaryusz osobny dla firm i przesłał w opieczętowanej kopercie Ministerstwu, a względnie Izbie handlowej.

Niezwykłą i rzadką w świecie kupieckim uroczystość święciła tutejsza firma J. F. Fischer. W roku bieżącym upłynęło lat 100 od założenia domu handlowego Fischerów w Krakowie. Handel ten założony w roku 1799 przez Jana Fischera z Rautenbergu, przeszedł po tegoż śmierci w ręce wdowy Salomei z Wentzlów i brata Floryana Fischera, którzy w roku 1837 handel ten dobrą reputacją się cieszący, przekazują za życia swego synowcowi Janowi Franciszkowi Fischerowi. W roku 1870 obejmuje dom handlowy Fischerów syn Jana Franciszka, p. Jan Władysław Fischer, obecny Pod-

starszy Kongregacyi i prefekt Archikonfraternii kupieckiej, w którego posiadaniu dom ów do dziś pozostaje. W uroczystości jubileuszowej wzięła udział liczny Kongregacya kupiecka, a na sali Rady miasta Krakowa w Ratuszu po stosownem przemówieniu Starszego Kongregacyi W. P. Rady cesarskiego Henryka Schwarza, wręczono obecnemu szefowi domu handlowego Fischerów, artystycznie wykonany adres pamiątkowy na pergaminie, opatrzony podpisami wszystkich kupców chrześcijańskich miasta Krakowa.

Pan Władysław Fischer ze wzruszeniem podziękował Kongregacyi za ten objaw koleżeńskiej życzliwości, a zarazem przedstawił swego syna, p. Jana Józefa Fischera, jako od tej chwili następcę w kierownictwie firmy stuletniej, polecając go życzliwości kolegów. Z kolei przemówił p. Jan Józef Fischer równie serdecznie. W uroczystości tej brało udział tutejsze Stowarzyszenie kupców i młodzieży handlowej, którego imieniem przemawiał prezes p. Ignacy Sobolewski, przyczem wręczył jako upominek jubileuszowy podobiznę starodawnej ludy Kongregacyi kupieckiej. Zgromadzenie to na sali Rady miejskiej zaszczylił także swoją obecnością Jaśnie Wielm. Pan Prezydent miasta Józef Friedlein.

Brak monety zdawkowej 2 groszowej wobec wycofywania równoczesnego sztuk krajcarowych (centowych) dał się bardzo uczuć w naszym mieście, szczególnie w handlach. Nie pomogły starania, czynione przez Kongregacyę kupiecką, i przez tutejszą Izbę handlową i przemysłową, aby odroczyć termin wycofania centów do 30 czerwca 1900 lub spowodować zaopatrzenie kasy rządowej w sztuki 2 groszowe. Na telegram wysłany do c. k. Ministerstwa Skarbu w Wiedniu w tej sprawie, odpowiedziano w 14 dni *via* Lwów t. j. przez c. k. Namiestnictwo odmownie i z twierdzeniem, że tutejsza kasa jest zaopatrzona w zapas sztuk 2 groszowych. Faktem jest, że tutejsze firmy sprowadzały z kasy państwowej w Wiedniu workami drobną monetę, opłacając porto i inne koszta, co dowodzi, że twierdzenie władz centralnych nie jest zgodne ze stanem rzeczywistym.

Radea Kongregacyi p. Leon Schiller, przedstawił Kongregacyi memoriał, dotyczący bardzo ważnej sprawy, zarówno dla pryncypałów jakoteż dla pomocników handlowych. Memoriał ten zawiera wnioski umotywowane, dotyczące reorganizacyi instytucyi pomocników handlowych, zarówno w kierunku polepszenia bytu materialnego jak i stanowiska towarzyskiego. Sprawa ta, niezmiernie ważna, dlatego rzecz przez p. Schillera poruszona, znalazła przychylne echo w łonie Rady Kongregacyi, która też postanowiła nie tylko starać się o zrealizowanie projektu p. Schillera, ale nadto o rozszerzenie i uzupełnienie tegoż w kierunkach w memoriale nie poruszonych, a również niemalej wagi. Wybrana komisya z reprezentantów różnych gałęzi handlu, wkrótce projekt p. Schillera weźmie pod ścisłą rozagę, zdążając do konkretnych wniosków, mających na celu polepszenie doli i warunków pracy pomocników handlowych.

Z zeszłorocznych uchwał Ogólnego Zgromadzenia podnieść należy święcenie ósmego grudnia t. j. dzień Niepok. Poczęcia N. P. Maryi, uroczyste jak w dawniejszych czasach. W roku bieżącym po raz pierwszy od dłuższego szeregu lat w dzień ten wszystkie handle i sklepy były zamknięte tak jak w niedziele. Do odezwy wydanej przez P. Starszego zastosowali się kupcy krakowscy bez wyjątku.

Na ostatniem Ogólnem Zgromadzeniu uchwalono na wniosek członka p. Rudnickiego kwotę 100 k. na zapomogi doraźne chwilowo bez miejsca będących pomocników handlowych. Kwotę tę zostawiono do dyspozycyi Starszego Stowarzyszenia kupców i młodzieży handlowej w Krakowie.

Kongregacya była zapraszana do poświęcenia sztandarów i reprezentowana przy tych uroczystościach i tak: Stowarzyszenia Rękodzielników polskich „Gwiazda“, dalej w Stowa. Rękodzielników katolickich „Praca“ i w Stowarzyszeniu Kawiarzy. We wszystkich wypadkach złożono na cele odnośnych Stowarzyszeń stosowne datki uwidocznione w zamknięciu rachunkowem. Uczyło także Ogólne Zgromadzenie 15 stycznia 1899 jubileusz panowania cesarza Franciszka Józefa I przez złożenie daru 200 K. na budowę szpi-

tała OO. Bonifratrów. Na restauracyą katedry na Wawelu złożono czwartą ratę subwencyi z roku 1896 t. j. 100 K.

W dniu 20 października b. r. zakończył żywot doczesny ś. p. Józef Karp Rottermund urodz. w Krakowie 19 marca 1813, żołnierz wojsk polskich z r. 1830–31, a członek Kongregacyi kupieckiej od 31 października 1846, jeden to z ostatnich, których działalność sięgała czasów Wolnego miasta Krakowa.

Zamknięcia funduszu obrotowego poniżej uwidocznione jak niemniej funduszu żelaznego wykazują pomyślny stan gospodarki finansowej naszej Korporacyi.

W Krakowie, d. 31 grudnia 1899 r.

Adam Kajzy
Sekretarz

Radca cesarski:
Henryk Schwarz
Starszy Kongregacyi kupiec.

Stan funduszu żelaznego
Kongregacyi kupieckiej z d. 31 grudnia 1899 r.

Wyszczególnienie	Wartość	
	Korony	hal.
4% Listy zastaw. Tow. kred. ziem.	11000	—
4% Pożyczka krajowa z r. 1893	8500	—
4% Obligacye propinacyjne	26200	—
4% Listy zastawne Banku krajowego	500	—
3 szt. Losów miasta Krakowa	120	—
Książ. Kasy Oszcz. m. Krakowa Nr 66669	1858	84
„ „ „ „ „ „ 9765	616	54
„ „ „ „ „ „ 112131 (Archikonfraternia)	2927	08
Suma zahipot. na realności Kornbluma (Archikon.)	1325	—
Ogółem . . .	53047	46

Z tego przypada: na Kongregacyą kupiecką 48795³⁸

„ Archikonfraternią kup. 4252⁰⁸

Razem . . . 53047⁴⁶

Uwaga: Procenta za rok 1899 niedopisane, względnie jeszcze nie podjęte.

Dr H. Szarski.

Zamknięcie funduszu obrotowego za rok 1899.

Przychód		Zła.	kr.	Rozchód		Zła.	kr.
L. b.				L. b.			
1.	Pozostałość z roku 1898	1264	43	1.	Zapomogi	464	10
2.	Procenta od papierów wartości.	908	88	2.	Pensye i remuneracye	367	00
3.	Wpisowe członków	135	00	3.	Sukoweneyce (Katedra na Wawelu, dar jubil. ces. na szpital Bo- nifratrów, szkoła handl.)		
4.	Wpisowe uczniów i pomocni- ków handl.	23	50		485	00	
5.	Wkładki członków	411	00	4.	Druki, telegramy, portorya, de- pozytowe	62	15
6.	Zwrot zaliczki	15	00	5.	Podatek ekwiwalentowy	31	30
7.	Procent od bież. kapitału za I półroczce	18	36	6.	Zakupno 4% listu zastaw. 300 zhr. galic. kredytowego ziem. do funduszu żelaznego		
					Saldo na rok 1900	1087	62
	Razem	2776	17		Razem	2776	17

W Krakowie, dnia 8 stycznia 1900 r.

Komisya kontrolująca:

Franciszek Lenert, August Porębski, Włotor Suski.

Dr Henryk Skarbiński

Skarbnik.

WYKAZ CZŁONKÓW

KRAKOWSKIEJ KONGREGACYI KUPIECKIEJ

w roku 1899.

1. Angelus Włodzimierz.	23. Grigar Ferdynand, radca
2. Barberowski Jakób.	Kongr. kup.
3. Biasion Alfred.	24. Grosse Juliusz, radca ces.,
4. Bielak Józef, radca ces.,	ases. Tryb. handl.
ases. Tryb. handl.	25. Gurgul Stanisław.
5. Bilewski Władysław.	26. Halski Ludwik.
6. Birtus Stanisław.	27. Jadowski Piotr.
7. Bujański Wawrzyn., rad-	28. Jawornicki Józef, radca
ca miejski.	miejski, czł. Rady nadzor.
8. Ciechanowski Wacław.	Tow. wzaj. ubezp.
9. Cużydło Franciszek.	29. Karliński Stanisław.
10. Czarnek Władysław.	30. Klimek Edmund.
11. Ekier Jan.	31. Kłosiński Jan Władysław.
12. Federowicz Jan Kanty,	32. Krupiński Karol.
radca miejski.	33. Kuhn Jan.
13. Fenz Wilhelm.	34. Kurkiewicz Julian.
14. Fischer Władysław, Pod-	35. Kusz Ferdynand.
starszy Kongr. kup., pre-	36. Kutrzeba Jan.
fekt Archikonfraterni kup.	37. Kwiatkowski Jan, radca
n św. Barbary.	miejski, czł. Izby handl.
15. Fischer Jan Józef.	i przem.
16. Fischer Jan, radca kongr.	38. Lazar Ludwik.
kup., ases. Tryb. handl.	39. Lenert Franciszek, radca
17. Frass Antoni.	Kongr. kup.
18. Froncz Anastazy.	40. Leśniowski Waleryan.
19. Fritsch Herman, czł. Izby	41. Łysakowski Stanisław.
handl. i przem., radca	42. Macharski Franciszek.
miejski.	43. Mikucki Jerzy, radca Kon-
20. Fuchs Edward.	greg. kup.
21. Fuglewicz Henryk.	44. Mildner Konstanty.
22. Gralewski Eugeniusz.	45. Nagel Jan.

46. Neuwerth Józef.	62. Suski Wiktor, radca Kongreg. kup.
47. Niesiołowski Kazimierz.	63. Dr Szarski Henryk, skarbnik Kongr., ases. Tryb. handl. z. dyrektora Tow. ubezp.
48. Porębski August, radca Kongr. kup., ases. Tryb. handl.	64. Schiller Leon, radca Kongregacyi kup.
49. Dr. Prażmowski Adam, Dyrektor Związku handl. Kółek roln.	65. Schwarz Henryk, radca ces., Starszy Kongr., delegat Izby handlowej.
50. Przybylski Stanisław.	66. Tomaszewski Kamil.
51. Putiatycki Józef.	67. Wentzl Jan.
52. Raczyński August.	68. Woyciechowski Ignacy.
53. Rajal Ignacy.	69. Zajączkowski Kazimierz.
54. Reiner Eugeniusz, radca Kongr. kup. rad. miej.	70. Zajączkowski Władysław.
55. Rohseck Józef.	71. Zapłatański Roman.
56. Rudnicki Józef.	72. Zegadłowicz Antoni.
57. Ryglicki Adolf.	73. Zelt Antoni.
58. Rząca Karol.	74. Zimmler Jan.
59. Skórczewski Adolf.	
60. Smidowicz Eugeniusz.	
61. Sobolewski Ignacy, radca Kongr. kup., Prezes Stow. Kupców i młodzi. handl.	

II. Członkowie uczestnicy:

75. Barberowska Karolina.	76. Kretschmerowa Adela.
77. Okoniowa Katarzyna.	

III. Członkowie nieczynni:

78. Goebel Stanisław.	80. Wierzuchowski Francisz.
79. Riedel Maciej.	81. Rottermund Józef † 1899.